

Diamond Mountain University

Depth Course 4: Setting Fire to Your Meditation

Reading Six: The Two Combined

The following translation is an excerpt from Master Kamalashila's text on meditation., called Bhavana Krama, or The Steps of Meditation. Master Kamalashila wrote three such books on meditation, all with the same title, the one we are using is the middle one. This work can be found in Tibetan in the ACIP database, TD3915, folios 25B-26A.

*****

The Two Combined

འདི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཟོ་ལ་སོགས་པའི་གནས་གྱི་བར་དག་ལ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་
བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་བསམ་གཏན་ལ་སོགས་པ་ལྟ་ཅི་སློམ་ཏེ།
དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟར་བྱ།

तथा लौकिकशिल्पादिस्थानेष्वपि यावद् बोधिसत्त्वेन शिक्षितव्यनि । किं पुनर्
लोकोत्तरेषु ध्यानादिषु । अन्यथा कथं सर्वाकारं सत्त्वार्थं कुर्युः ।

Now if, as it says in the sutras, bodhisattvas should learn even those worldly skills such as art and architecture, need I mention those skills such as meditative concentration, which bring us beyond the world? If this were not the case, how could we assume all the different modes needed to achieve the goals of living beings?

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱབ་པ་དེ་ཡང་མདོར་ན་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་རབ་
འབའ་ཞིག་གུང་མ་ཡིན་ཏེ། ཐབས་འབའ་ཞིག་གུང་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་འཕགས་པ་དྲི་མ་
མེད་པར་གྲགས་པས་བསྐྱབ་པ་ལས་གུང་།

सा चेयं संक्षेपेण बोधिसत्त्वस्य प्रज्ञोपायरूपा प्रतिपत्तिर् न प्रज्ञामात्रं नोपायमात्रं
यथार्यविमलकीर्तिनिर्देशे

To put it simply, this practice of a bodhisattva consists of method and wisdom. It is neither exclusively wisdom, nor is it exclusively method. This is also stated in the exalted sutra, *Teaching of Vimalakirti*:

ཤེས་རབ་དང་བླལ་བའི་ཐབས་དང་།   ཐབས་དང་བླལ་བའི་ཤེས་རབ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
འཆིང་བའོ་ཞེས་གསུངས་སོ།   །   ཐབས་དང་བཅས་པའི་ཤེས་རབ་དང་།   ཤེས་རབ་དང་
བཅས་པའི་ཐབས་ནི་ཐར་པའོ་ཞེས་བསྐྱབས་སོ།   །

प्रज्ञारहित उपाय उपायरहिता च प्रज्ञा बोधिसत्त्वानां बन्धनम् इत्यु उक्तम् ।
उपायसहिता प्रज्ञा प्रज्ञासहित उपायो मोक्षत्वेन वर्णितः ।

Method which lacks wisdom, or wisdom which lacks method, are ties which bind a bodhisattva.

Wisdom which has method, and method which has wisdom, is freedom!

འཕགས་པ་གཡ་གོའི་རི་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ།

आर्यगयाशीर्षे चोक्तम् ।

And stated in the exalted sutra, *The Mountain of Gaya*:

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་ནི་མདོར་བསྟུན་འདི་གཉིས་ཏེ།   བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དགལ་ལམ་འདི་གཉིས་དང་ལྡན་ན་སྐྱུར་དུ་སྒྲོན་མེད་པ་ཡང་དགལ་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་

པར་རྗེས་པར་འཚང་རྒྱའོ། །གཉིས་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཐབས་དང་། ཤེས་
རབ་བོ་ཞེ་འོ། །

द्वाव् इमौ बोधिसत्त्वानां संक्षिप्तौ मार्गौ । द्वाभ्यां मार्गाभ्यां समन्वागता बोधिसत्त्वा
महासत्त्वाः क्षिप्रम् अनुत्तराम् सम्यक्संबोधिम् अभिसंभोत्स्यन्ते । कतमौ द्वौ ।
उपायश् च प्रज्ञ च । इति ।

In short, there are actually two paths for bodhisattvas. And bodhisattvas who possess these two paths, quickly and perfectly reach unsurpassed, totally perfect enlightenment.

What are these two? Only this: method and wisdom.

དེ་ལ་ཤེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་སྟེན་པ་མ་གཏོགས་པར་སྟེན་པ་ལ་སོགས་པའི་པ་རོལ་ཏུ་སྟེན་པ་དང་།
བསྐྱབས་པའི་དངོས་པོ་ལ་སོགས་པ་དང་ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་། འོངས་སྟོན་ཆེན་པོ་དང་།
གཡོག་འཁོར་མང་པོ་སྐྱེས་སུ་མ་ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པ་དག་སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་
དང་། སྐྱལ་པ་ལ་སོགས་པ་མངོན་པར་མཐོ་བའི་ཚོས་སྟེན་པར་བྱེད་པའི་དགོ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་
ཐབས་ཞེས་བྱའོ། །

तत्र प्रज्ञापारमितां त्यक्त्वा दानादिपारमितासंग्रहवस्त्वादिकं सर्वम् एव
क्षेत्रपरिशुद्धिमहाभोगपरिवारसंपत्सत्त्वपरिपाकनिर्माणादिकसकलाभ्युदयधर्मसंग्राह
कं कुशलम् उपाय उच्यते ।

Now what we call “method” is any virtue which we collect in order to bring beings to spiritual maturity, and to attain high spiritual qualities, such as the ability to emanate. This includes everything from the perfections of giving and the rest (except for the perfection of wisdom), to the process of collecting

students and the like, to purifying your place, to utilizing material resources, up to building your organization and so on.

ཤེས་རབ་ནི་ཐབས་དེའི་རོ་བོ་ཉིད་ལྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། དེས་ཡང་དག་པར་
ཐབས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལྱུང་ནས་ལྱིན་ཅི་ལོག་མེད་པས་བདག་དང་གཞན་གྱི་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྐྱབས་
པས་སྤྲུགས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་དུག་ཟ་བ་དང་འདྲ་སྟེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་མི་འགྱུར་རོ།།

प्रज्ञा तु तस्यैव चोपायस्या ऽविपरीतस्वभावपरिच्छेदहेतुः । तथा हि सम्यगुपायं
विविच्या ऽविपर्यस्तो यथावत् स्वपरार्थानुष्ठानाद् विषम् इव मन्त्रपरिगृहीतं भुञ्जानो
न संक्लिश्यते ।

And “wisdom” is the unerring cause for realizing the true nature of this method. This wisdom scrutinizes the different elements of method, without mistake, and thus allows us to accomplish the goals of ourselves and others in the most ideal way. And so it is as if we were consuming a poison which was under a protective spell—with wisdom, method can never become part of our mentally-afflicted world.

དེ་སྐོར་དུ་མདོ་སྡེ་དེ་ཉིད་ལས་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ།

तथा चोक्तम् अत्रैव सूत्रे ।

This very idea was spoken in the same sutra:

ཐབས་ནི་བསྐྱབ་ཤེས་པའོ། །ཤེས་རབ་ནི་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ཤེས་པའོ་ཞེས། །

उपायः संग्रहज्ञानं । प्रज्ञा परिच्छेदज्ञानम् । इति ।

Method is knowing how to gather together.
Wisdom is knowing how to purify.

འཕགས་པ་དང་པའི་སློབས་བསྐྱེད་པ་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ།

आर्यश्रद्धाबलाधाने चोक्तम् ।

And stated as well in the exalted sutra, *Inciting the Power of Faith*:

ཐབས་ལ་མཁས་པ་ནི་ཚེས་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་སྐྱད་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཤེས་རབ་གང་ཞི་
ན། གང་ཚེས་ཐམས་ཅད་མ་འདྲེས་པ་ལ་མཁས་པའོ། །

उपायकौशलं कतमम् । यत् संग्रहः सर्वधर्माणाम् । प्रज्ञा कतमा । यत्
सर्वधर्माणाम् असंभेदनकौशलम् । इति ।

Mastery of method is that act of correctly gathering together all useful things.

And wisdom? That is mastery in not mixing together all existing things.

The following translation is an excerpt from the first Panchen Lama, Lobsang Chukyi Gyeltsen's text for developing stillness, called "How to Meditate on Stillness." This work can be found in Tibetan in the ACIP database, S5977, folios212A-212B.

*****

སྒྲོན་འགྲོའི་རིམ་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་རྒྱུང་འབྲིང་གི་བསམ་པ་སྦྱོང་བ་དང་།   ས་བཟང་ཞིང་གྲོགས་བཟང་
བའི་ཡིད་མཐུན་གྱི་དབེན་པའི་གནས་སུ།

Here are the preliminary steps. First train yourself in thoughts of the lower and medium scope practitioners, and then stay in solitude, in a pure place with good friends, that is conducive to your mind.

རྒྱལ་གྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་གནས་ནས།   སྐྱེ་བོ་མང་པོ་དང་འགྲོགས་འདྲིས་ཉ་ཅང་ཆེ་བ་
དང་།   འདོད་པ་ལ་འདུན་པའི་རྣམ་རྟོག་རགས་པ་རྣམས་སྤངས་ཏེ།

Keeping your conduct very pure, avoid associating with too many people or interacting too closely with anyone, and cast out all the baser thoughts of desire for objects of the senses.

འདོད་རྒྱུང་ཚོག་ཤེས་ལ་གནས་ནས།   ལྷན་བདེ་བ་ལ་འདུག་སྟེ་ལུས་དང་པོར་བསྐྱངས།
རྐང་པ་དོ་རྗེའི་སྐྱེལ་ཀྱང་དང་།   ལག་པ་གཉིས་མཉམ་གཞག་གི་ཕྱག་རྒྱ་བཅས།

Then keeping yourself content and with few wants, place yourself in a comfortable seat, and straighten up your torso. Cross your legs in the diamond, and place both hands in the gesture of meditation.

ཀྱང་ཆམ་ལ་འབབས་པ་སོགས་ཞི་གནས་བསྐྱབ་པའི་རྒྱ་ཚོགས་བསྟན་པ་སྒྲོན་བུ་བཏང་ནས།
དངོས་གཞི་ལ།

As I have already given you an explanation of how to collect the causes for achieving stillness, such as bringing down the flow and so forth, now we are onto the main part.

ཞི་གནས་བསྐྱབ་པའི་དམིགས་རྟེན་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་ཀྱང་། གཙོ་བོར་སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་བྲན་
པའི་མཚོག་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། སྤྲུགས་ཀྱི་ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་བསྐྱོམ་པའི་སྣོད་རུང་དུ་འགྱུར་བ་
སོགས་དགོས་པ་དུ་མ་ཡོད་པས། ལྷའི་སྐུ་ལ་དམིགས་པ་ལེགས་ལ། དེའི་ཚུལ་ནི།

Now there are many objects of focus spoken about for achieving stillness, but focusing on an Angel's body is a really good one, since it also fulfils many other requirements. For instance, in most cases this is the best way to get us to start thinking about enlightened Beings. And also, it makes us fit vessels for meditating on the deep practice of the secret Angel. So here is how we do it.

སྤྱི་བོའི་སྐྱེ་མ་ལྷའི་ཐུགས་ཀ་ནས་འོད་ཟེར་སྣོམ་གྱི་བ་ཐག་ལྷ་བུ་ནར་གྱིས་བྱུང་བའི་སྣོ་མོར་སྐྱ་ཚོགས་
པསྒྲ་དང་རྒྱ་བའི་གདན་ལ། རྒྱལ་བ་ཤུག་ཐུབ་པ་སྐྱུ་གསེར་བཙོ་མ་ལྷ་བུ། ཞེས་པ་ནས།

Light exudes from the heart of your Angel Lama at the crown of your head, long and thin like the thread of a spider. At its tip is the Conqueror, Shakyamuni Buddha, whose holy body is like molten gold, on a multicolored lotus and a cushion of the moon, just as I have described above.

དོན་རྒྱུལ་ཀྱང་གིས་བཞུགས་པ་རྒྱ་སྐན་གྱི་འབྲུ་ཚད་ཙམ་ཞིག་སྣོམ་ནས། རང་གི་ལྷེ་བའི་ཐད་གྱི་
མདུན་གྱི་ནམ་མཁར་བཞུགས་པ་ལ་སེམས་ཚེ་གཅིག་ཏུ་དམིགས་ནས་བསྐྱོམ་པ་འཕ།

He sits crossed in the diamond, only about the size of a split pea. And once he has been sent out, he comes to rest in mid-air, just in front of your navel. Now meditate, by focusing the mind there single-pointedly.

ཡང་ན་སྐྱི་བོའི་སྐྱམ་ལྷ་ལས་སྐྱམ་ལྷ་གཉིས་པ་ཞིག་མར་མེ་གཅིག་ལས་གཉིས་ཆད་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱུང་
ནས་རང་ལ་ཐིམ་པས། སེང་གེ་ཆེན་པོ་བརྒྱད་གྱིས་བཏེག་པའི་རིན་པོ་ཆའི་ཁྲི་མཐོ་ཞིང་ཡངས་
པའི་སྤྲིང་གར། ལྷ་ཚོགས་པད་ཟླ་ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་གྱི་གདན་ལ། རང་ཉིད་རྒྱལ་བ་ལྷ་གྲུ་
ཐུབ་པ་ཞེས་པ་ནས།

Or alternately, we can see the second Lama Angel coming forth from the Lama Angel at the tip of your head in just the same way as when we divide a single butter lamp into two. This Angel melts into you, and then envision this Angel as that very same Victor, Shakyamuni Buddha, just as we described him above: “sitting on a vast and mighty jeweled throne, held aloft by eight great lions, atop a multicolored lotus and cushions of the sun and moon.”

དོན་ཅེས་སྐྱིལ་གྱུང་གིས་བཞུགས་པ་ནས་མཁའ་འཇམ་ཚོན་ལྷ་བུ། ལྷ་ལ་རང་བཞིན་མེད་པ་ལ་
སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་དམིགས་ནས་བསྐྱོམ་པར་བྱའོ།

See him sitting crossed in the diamond, and meditate, by focusing your mind single-pointedly on the absence of a self-nature, as he appears like a rainbow in the sky.

།དེའི་ཚེ་སེར་པོ་བསྐྱོམ་འདོད་པ་ལ་དམར་པོ་སོགས་འཆར་བ་དང་། བཞུགས་པའི་རྣམ་པར་
བསྐྱོམ་འདོད་པ་ལ་བཞེངས་པའི་རྣམ་པར་འཆར་བ་དང་། གཅིག་བསྐྱོམ་འདོད་པ་ལ་དུ་མ་
འཆར་བ་བྱུང་ན། དེ་དག་གི་རྗེས་སུ་མི་འབྲང་བར་རྩ་བའི་དམིགས་ཉེན་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་
དམིགས་ནས་བསྐྱོམ།

Now at a certain point, you may want to meditate on yellow, but instead red or whatever starts to come up. Or, you want to meditate on a sitting form, but instead the form starts to stand up. Or, you want to meditate on one being, but instead many beings start popping up. If this happens, don't let your mind run after these tangents—rather, train the mind, by holding it single-pointedly on the original object of focus.